

Lyhtet valinnaiset aineet vuosiluokalla 9. Jokainen oppilas valitsee yhden valinnaisen aineen.

Oppiaineen nimi	Mihin yhteisesti opetettavaan oppiaineeseen valinnaisaine liittyy vai onko "muu valinnainen aine"	Syventävä	Soveltava
	<i>Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon "muut valinnaiset aineet" alle.</i>	<i>Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.</i>	
Luova kirjoittaminen	Äidinkieli	x	
Lukudiplomi – lumoudu lukemisesta kirjallisuudiplomi	Äidinkieli	x	
Kansallispuisto – retkeilykurssi	Maantieto ja biologia (liikunta, terveystieto, kotitalous)		x
Solusta geenitekologiaan, laborointikurssi	Biologia	x	
Laki ja turvallisuuskurssi	Yhteiskuntaoppi	x	
Kohti lukiota	Matematiikka	x	
Tekstiilityö C valinta	Käsityö	x	
Musiikin projekti	Musiikki		x
Kroppa kuntoon	Liikunta	x	
Body and mind	Liikunta	x	
Elämys ja retkeilykurssi	Liikunta	x	
Palloilu ja mailapelit	Liikunta	x	
Kuvallinen viestintä	Kuvataide	x	
Pois kotoa, kaikki kondiksessa	Kotitalous		x
Maailmankatsomukset	Muut valinnaiset aineet		x
#muumaaailma #meidänmaailma #kieliä #kulttuuria			x
Övning ger färdighet – ruotsia jatko-opintoihin	Ruotsi	x	
Venäjän aakkoskurssi	Muut valinnaiset aineet		x
Matkalla maailman kansalaiseksi	Muut valinnaiset aineet		x
Koodaus	Muut valinnaiset aineet		x
Yrittäjyyskasvatus	Yhteiskuntaoppi	x	

C valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi:	Syventävä	Soveltava
Luova kirjoittaminen	x	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3 Tuotetaan erilaisia tekstejä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa	S3 Syvennetään tekstitaitoja edelleen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito

<p>oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja</p>	<p>Opiskellaan eri tekstilajien tyyli- ja muotoilun piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä.</p> <p>Opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat.</p>	<p>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>
<p>T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</p>	<p>S3 Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>L4 Monilukutaito</p> <p>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>
<p>T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</p>	<p>S3 Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita (esim. oikeinkirjoitus) omien tekstien tuottamisessa ja muokkaamisessa.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>L4 Monilukutaito</p> <p>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>

C1 valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi:	Syventävä	Soveltava
Lukudiplomi	x	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T5 ohjata oppilasta kehittymään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita.	S2 tekstien tulkitseminen: Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen, harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

	tyylivirtauksiin sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta.	
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenslaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisenkeinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2 tekstien tulkitseminen: Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen, harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyyllivirtauksiin sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S2 tekstien tulkitseminen: Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen, harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyyllivirtauksiin sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

	monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta.	

Taulukkoon voi tarvittaessa lisätä rivejä.

C1 valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi:	Syventävä	Soveltava
Luova kirjoittaminen	x	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan	S3 Tuotetaan erilaisia tekstejä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana		L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3 Syvennetään tekstitaitoja edelleen. Opiskellaan eri tekstilajien tyylipiirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. Opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3 Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3 Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita (esim. oikeinkirjoitus) omien tekstien tuottamisessa ja muokkaamisessa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

C valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi: Retkeilykurssi	Syventävä	Soveltava
		x
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Sisältää yhden pidemmän retken esimerkiksi kansallispuistoon tai muuhun sopivaan kohteeseen. Toteutetaan tarvittaessa yhteistyössä eri oppiaineiden ja koulujen kanssa.		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet huomioidaan mm vaihtelevilla opetusmenetelmillä ja oppimisympäristöillä. Oppiaineen sisällä huomioidaan yksilöllinen etenemisnopeus, sisällöt ja välineet sekä sisältöjen eriyttäminen oppilaan taitotason mukaan ylös – tai alaspäin. Käytetään tukena kannustavaa vuorovaikutusta ja osallistavaa opetusta.		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Tarjota oppilaalle tilaisuus saada luontoon liittyviä elämyksiä ja kokemuksia.	Retki arvokkaaseen luontokohteeseen.	L1, L7
T2. Ohjata oppilasta liikkumaan ja toimimaan luonnossa turvallisesti ja vastuullisesti.	Jokamiehenoikeudet, retkeily- ja erätaidot, luonnontuotteet, ensiaputaidot sekä itsestä ja toisista huolehtiminen.	L3, L7
T3. Ohjata oppilasta ymmärtämään luonnon ja liikkumisen terveysvaikutukset.	Liikunnan ja luonnon merkitys fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.	L3

C valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi: Solusta geeniteknologiaan, laborointikurssi	Syventävä	Soveltava
	x	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Koulun oman välineistön riittävä taso. Yhteistyö lähialueen tutkimus- ja oppilaitosten kanssa.		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet huomioidaan mm vaihtelevilla opetusmenetelmillä ja oppimisympäristöillä. Oppiaineen sisällä huomioidaan yksilöllinen etenemisnopeus, sisällöt ja välineet sekä sisältöjen eriyttäminen oppilaan taitotason mukaan ylös – tai alaspäin. Käytetään tukena kannustavaa vuorovaikutusta ja osallistavaa opetusta.		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Innostaa oppilasta tekemään pienimuotoisia tutkimuksia ja syventämään luonnontieteellistä ajattelutapaa.	Sisältöjä valitaan esimerkiksi omien solujen, anatomian ja aistien tutkiminen sekä mikrobiologia.	L1, L5
T2. Ohjata oppilasta käyttämään laboratoriovälineitä ja mikroskooppeja.	Mikroskoopin käyttö ja laborointi.	L1
T3. Ohjata oppilasta tutustumaan geeniteknologian mahdollisuuksiin ja saavutuksiin.	Ajankohtaisten ilmiöiden tarkastelu mediassa.	L5

C valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi: Yhteiskuntaoppi : Laki ja turvallisuuskurssi	Syventävä	Soveltava
	X	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Monipuoliset vierailut ja vierailijat, monimuoto-opiskelu		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Laki: Ohjataan oppilasta ymmärtämään lainsäädäntöä ja normien merkitystä yhteiskunnassa.	Perehdytään arkielämää sääteleviin lakeihin ja normeihin. Monipuolisten työtapojen ja yhteistyötahojen kautta.	L 1-7
T2. Turvallisuus: Oppii tuntemaan omat velvollisuutensa ja oikeutensa.	Tunnistetaan arjen riskitekijöitä ja varaudutaan toimimaan niiden ehkäisemiseksi. Monipuolisten työtapojen ja yhteistyötahojen kautta.	L 1-7

C valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi: Kohti lukiota	Syventävä	Soveltava
	matematiikka	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1-T6, T10	Kurssilla kerrataan tärkeimpiä asioita peruskoulun matematiikasta sekä harjoitellaan uusia asioita erityisesti lukio-opintoja silmällä pitäen. Oppilaan laskutaidot varmentuvat ja hän oppii luottamaan itseensä ja ottamaan vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa sekä työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti tehtävien ratkaisemiseksi. Sisältöjä voivat olla esimerkiksi polynomilaskenta, rationaalilausekkeet, funktiot ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen.	L1

C1 valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi: Käsityö, Tekstiilityö	Syventävä	Soveltava
	x	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Monipuoliset laitteet ja koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan käyttämään teknologiaa hyväksi suunnittelussa ja dokumentoinnissa. Opetuksessa käytetään tekstiilityön työtapoja.		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeisiä ohjauksen/tuen järjestämisessä on pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eritettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi, rohkeasti eri materiaaleja kokeillen.	S1 S2 S3	L1 L3

C valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi: Musiikin projekti	Syventävä	Soveltava
	x	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Osa projektista voi tapahtua koulun tilojen ulkopuolella		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Ohjata oppilaita suunnittelemaan ja auttaa heitä toteuttamaan yhdessä musiikillinen projekti.	Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä musiikillinen projekti.	L1, L2, L3, L5, L6, L7
T2. Ohjata oppilaita suunnittelemaan ajankäyttöään, työskentelemään yhdessä ja pääsemään toivottuun lopputulokseen.	Harjoitellaan vuorovaikutus- ja projektinhallintataitoja.	L1, L2, L3, L5, L6, L7
T3. Rohkaista persoonalliseen musiikilliseen ilmaisuun ja luovuuteen.	Harjoitellaan luovaa ilmaisua.	L1, L2, L3

C valinnaisaine 1+0 vvh

Oppiaineen nimi:	Syventävä	Soveltava
LIIKUNTA – Kroppa Kuntoon Liikunnasta ja lihaskuntoharjoittelusta kiinnostuneille. Pyrkimys kehittää fyysisen kunnon ominaisuuksia: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Kurssin ohjelma rakentuu lihaskuntoharjoittelusta, aerobisesta liikunnasta ja lihashuollosta.	x	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään kaupungissa tarjottavia liikuntapalveluja esim. kuntokeskuksia sekä liikuntateknologiaa.		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	L3
T2. Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L1, L3

KOKKOLAN KAUPUNKI
KARLEBY STAD

<p>T3. Auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille</p>	<p>S3</p>	<p>L3, L5, L6</p>
---	-----------	-------------------

C valinnaisaine 1+0 vvh

Oppiaineen nimi: LIIKUNTA – Body and mind Kurssin sisältöihin kuuluvat mm. tanssin ja voimistelun eri muodot sekä kehonhallintaharjoitukset, lihashuolto ja rentoutuminen. Sisältöä suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Kurssilaisten on halutessaan mahdollista osallistua Koululiikuntaliiton PowerMover- tanssikilpailuun.	Syventävä	Soveltava
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	S3	L1, L2
T2. Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan.	S1	L3

KOKKOLAN KAUPUNKI
KARLEBY STAD

T3. Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L3
---	----	----

C valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi: LIIKUNTA – Elämys- ja retkeilykurssi Kurssin tavoitteena on tukea oppilaan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssilla voidaan toteuttaa yksi tai useampia retkiä lähiympäristöön tai kauemmaksi. Esimerkiksi: pyöräretki, melontaretki tai patikointi. Sisällöt suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa.	Syventävä	Soveltava
	x	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan.	S1	L3, L6, L7
T2. Ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2	L2, L3, L6, L7

KOKKOLAN KAUPUNKI
KARLEBY STAD

T3 Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä.	S3	L1, L2
---	----	--------

C valinnaisaine 1+0 vvh

Oppiaineen nimi: LIIKUNTA – Palloilu ja mailapelit Kurssilla tutustutaan eri pallo- ja mailapeleihin vuodenaikojä hyödyntäen. Tavoitteena oppia eri pallo- ja mailapelien perustaidot, tiedot ja -säännöt. Painotetaan peliharjoituksia.	Syventävä	Soveltava
	x	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan paikallisia liikuntapaikkoja.		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	S1	L1, L3, L4
T2. Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa.	S1	L3

KOKKOLAN KAUPUNKI
KARLEBY STAD

<p>T3. Ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.</p>	S2	L2, L6, L7
---	----	------------

C valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi: Kuvallinen viestintä	Syventävä	Soveltava
	x	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

C1 valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi: Pois kotoa, kaikki kondiksessa	Syventävä	Soveltava
		x
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Vahvistaa oppilaan arjenhallintataitoja kannustamalla oppilasta etsimään tietoa, suunnittelemaan ja organisoimaan kotitalouden perustaitojen hallinnassa tarvittavia taitoja huomioiden taloudellisuus, hygieenisuus, turvallisuus, ergonomisuus, esteettisyys sekä kestävä kehitys.	Vuokra-asuminen, taloustaidot, vaatehuolto, kodinhoito, opiskelijan terveelliset arkiruoat, juhlat, esim. tupaantuliaiset	L1, L3, L4, L5, L7

C1 valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi: Maailmankatsomukset	Syventävä	Soveltava
		X
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Erilaisiin maailmankatsomuksiin tutustuminen Ohjataan oppilasta tutustumaan eri maailmankatsomuksiin monipuolisesti.	Maailmanuskonnot, herätysliikkeet, erilaiset maailmankatsomukset. Perehdytään, tutkitaan, keskustellaan ja pohditaan. Medianäkyvyys.	L 1-7
T2. Erilaisiin kulttuureihin tutustuminen Ohjataan oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin.		L 1-7
T3. Katsomusten vaikutus yhteiskuntaan Ohjataan oppilasta tiedostamaan katsomusten vaikutus yhteiskuntaan.		L 1-7

C valinnaisaine

Oppiaineen nimi: #muumailma#meidänmaailma#kieliä#kulttuuria	Syventävä	Soveltava
		x
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Toteutus kunkin koulun mahdollisuuksien mukaan (hankkeet, laitteet, kontaktit jne.)		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Ohjaa oppilasta tutustumaan kieliin monipuolisesti.	Tutustutaan joihinkin kieliin eri oppimisympäristöissä. Harjoitellaan valittujen kielten peruselementtejä.	L2, L5
T2. Auttaa oppilasta ymmärtämään eri kulttuureja sekä kulttuurien välisiä yhtäläisyyksiä ja eroja.	Tutustutaan eri kulttuureihin monipuolisin keinoin.	L2, L4
T3. Kannustaa oppilasta käyttämään kieliä erilaisissa arkipäivän tilanteissa.	Harjoitellaan arkipäivän tilanteita eri kielillä huomioiden kohdekulttuurille tyypilliset piirteet.	L2, L3

C1 valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi: Övning ger färdighet - ruotsia jatko-opintoihin	Syventävä	Soveltava
	x	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Oppilas vahvistaa kielenosaamisen perustaitoja sekä laajentaa taitoa tulkita ja tuottaa tekstejä jatko-opintoja silmällä pitäen.		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Kurssi on tarkoitettu niille oppilaille, jotka haluavat vahvistaa taitojaan ja osaamistaan jatko-opintojaan ajatellen.		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Ohjata oppilasta vahvistamaan kielenosaamisen perustaitoja.	Kerrataan jo opittuja rakenteita ja sanastoa sekä harjoitellaan kuullun- ja tekstinymmärtämistä.	L1
T2. Ohjata oppilasta laajentamaan taitoa tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä.	Harjoitellaan erilaisten kirjallisten ja suullisten tuotosten tekemistä monipuolisesti.	L1, L4, L5
T3. Ohjata oppilasta tiedostamaan kielen elävä yhteys kulttuuriin.	Tutustutaan kielen kulttuuriin näkökulmiin, esimerkiksi eroihin suomenruotsin ja ruotsinruotsin välillä.	L1, L2

C valinnaisaine

Oppiaineen nimi: Venäjän aakkoskurssi	Syventävä	Soveltava
		x
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

8. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. ohjata oppilasta tutustumaan venäjän kielen aakkosiin	S1, S2, S3 (ops 2014)	L2, L4
T2. rohkaista oppilasta harjoittelemaan kirjoittamista ja lukemaan lyhyitä ilmauksia	S1, S2, S3 (ops 2014)	L2, L4, L5
T3. tutustuttaa oppilas numeroihin 0-20 ja yleisimpiin kohteliaisuusfraaseihin	S1, S2, S3 (ops 2014)	L2, L4

Oppiaineen nimi: MATKALLA MAAILMANKANSALAISEKSI	Syventävä	Soveltava
		X
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Kokonaisuus yhdistää globaalikasvatuksen teemat sekä kulttuurien ja kielten opiskelun. Kokonaisuudessa otetaan huomioon mahdollisuudet erilaisten hankkeiden hyödyntämiseen.		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

8/9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Ohjata oppilasta kehittämään maailmankansalaisen taitojaan.	Ohjata oppilasta vahvistamaan omia arjenhallinnan taitoja erilaisissa ympäristöissä ja yhteisöissä. Harjoitellaan viestintä- ja tietoteknologista osaamista globaalina vuorovaikutuskeinona.	L2, L3, L5
T2. Auttaa oppilasta kohti aktiivista kansalaisuutta globaalikasvatuksen teemojen kautta.	Pohditaan erilaisia globalisaation ilmiöitä ja ohjataan tiedostamaan globaaleja riippuvuussuhteita. Kannustetaan oppilasta aktiivisuuteen ja mielipiteiden ilmaisusta toimintaan.	L2, L7
T3. Ohjata oppilasta kielten käyttämiseen ja kulttuuristen seikkojen tiedostamiseen.	Oppilailla on mahdollisuus saada lisätietoa kielistä ja kulttuureista käytännönläheisestä näkökulmasta. Kannustetaan oppilasta tarkastelemaan tietoa kriittisesti erityisesti stereotyyppien näkökulmasta mediakriittisyyttä unohtamatta.	L1, L2, L4

C valinnaisaine 1+0 vvh

Oppiaineen nimi: Koodaus	Syventävä	Soveltava
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Tutustutetaan oppilas käyttämään jotain ohjelmointikieltä tai lohko-ohjelmointia.	Kielen perusteet. Yleisimmät komennot ja kielen rakenne.	L1, L5
T2. Ohjataan oppilas tuottamaan omia pieniä ohjelmia ohjeita noudattaen.	Toimivan ohjelman valmistaminen.	L1, L5
T3. Ohjataan oppilasta ymmärtämään ohjelmoinnin merkitystä omassa arkielämässään ja osana yhteiskunnan toimintaa.	Hyödynnetään ohjelmointia arkielämässä.	L2, L6

C1 valinnaisaine 0+1 vvh

Oppiaineen nimi: NY Vuosi Yrittäjänä – Työelämätaidot ja yrittäjyys	Syventävä	Soveltava
	x	
Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet: Ohjelmakoulutus ja opetusmateriaalit Keski-Pohjanmaan YES ja Nuori Yrittäjyys ry. Yhteistyö alueemme elinkeino- ja yritys-elämän toimijoiden kanssa.		
Tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet:		

9. vuosiluokka Tavoitteet (opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt joiden parissa työskennellään)	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1. Ohjata oppilasta kehittämään omia valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja työelämässä. Oppilas toimii erilaisissa tilanteissa yhdessä muiden kanssa, itsenäisesti, opettajan ohjauksessa sekä vuorovaikutuksessa opettajan, koulun ulkopuolisen työelämän edustajan ja vertaisryhmän kanssa. Oman toiminnan kautta tapahtuva oppiminen tarjoaa oppilaille realistisen näkökulman työelämän vaatimukseen omaa toimintaa reflektoiden.	Oppilas toimii yhdessä muiden kanssa. Oman toiminnan kautta ja yhdessä kehitetään yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Yrittäjyysosaamisen lisäksi prosessi kehittää pitkäjänteisyyttä, vastuunottamista, vuorovaikutustaitoja, yhteisiä ongelmanratkaisutaitoja ja itsenäistä työtettä. Oppilas ymmärtää työelämän vaatimukset ja hänen talouslukutaidot kehittyvät yhdessä tekemällä.	L 1-7